

Jegyzet Ferenc pápa januári videós üzenetéről

Ferenc pápa 2016 januárjától videó-üzenet formájában osztja meg és kommentálja a hagyományos havi imaszándékait. A januári üzenet így szól: „*Hogy a különböző vallású férfiak és nők közötti őszinte párbeszéd a béke és az igazságosság gyümölcsét teremje.*” A kisfilmben a vallásközi párbeszéd összefüggésében hangsúlyozódik a hit, az istengyermekség, a béke, az igazságosság és a szeretet. Ezek a fogalmak merőben különböző jelentéssel bírnak a videón is megmutatkozó buddhizmusban, a talmudi zsidóságban, az iszlámban és az Egyházban. A pápai üzenet helyes értelmezéséhez felelevenítjük e kifejezéseknek a katolikus tanítás szerinti jelentését.

A video képi és tartalmi elemei

Az üzenet elején a pápa a következőket mondja: „A földkerekségen az emberek nagyobb része hívőnek vallja magát. Ennek a vallások közti párbeszédhez kell vezetnie. Nem szünhetünk meg imádkozni azért, sem együtt munkálkodni azokkal, akik másképpen gondolkoznak.” Eközben a képeken egy buddhista láma nő, egy zsidó rabbi, egy katolikus pap és egy muszlim vezető távolba merengő arca tűnik fel, végül láthatjuk a kommentárt felolvasó pápát. Ezután az előző négy személy sorban mondja:

- Bízom Buddhában.
- Hiszek Istenben.
- Hiszek Jézus Krisztusban.
- Hiszek Istenben, Allah.

Majd a pápa így folytatja: „Az emberek különböző módon gondolkodnak, és különbözőképpen éreznek. (A képeken közben látjuk, amint a pápa Buddha-szobrot vesz át) Különböző módon keresik és találják meg Istent. (Jelenetek tűnnek fel a pápa szentföldi utazásáról.) A vallások e sokaságában és sokszínűségében csak egy bizonyosságunk van (újra a pápát látjuk): mindannyian Isten gyermekei vagyunk.” Ezt követően a buddhista, a zsidó, a muszlim és a katolikus pap néz reánk a képernyőn egymás után és mondja:

- Hiszek a szeretetben.

A pápa így folytatja: „Rátok bízom e havi imaszándékom terjesztését: *Hogy a különböző vallású férfiak és nők közötti őszinte párbeszéd a béke és az igazságosság gyümölcsét teremje.*” E szavak elhangzásakor a képeken elénk nyújtanak egy Buddha-szobrot, egy menórát, a Kis Jézus szobrát (legfőbb keresztény szimbólumként tehát nem a „*Megfeszített*” jelenik meg), és egy muszlim imaláncot. Majd újra látjuk Ferenc pápát. „Bízom az imáitokban” – zárja üzenetét, majd következik a zárókép: a négy szereplő egyszerre tartja elénk a Buddha-szobrot, a muszlim imaláncot, a Kis Jézust (a képen balra lent) és a menórát.

A hit

A Katolikus Egyház Katekizmusa szerint a hit az az *isteni erény*, mellyel *hiszünk* Istenben és mindabban, amit *nekünk mondott és kinyilatkoztatott, s amit az Egyház nekünk hinni előad*, mert Isten maga az igazság. A hittel az ember szabadon Istenre bízva teljes önmagát. Ezért aki hisz, törekszik megismerni és megtenni Isten akaratát. A hit ajándéka megmarad abban, aki nem vétett ellene. A hit a remény és a szeretet nélkül nem egyesít teljesen Krisztussal, és nem tesz teljesen Teste élő tagjává: „*a hit cselekedetek nélkül halott*” (Jak 2,26). „Az igaz a hitből él” (Róm 1,17). Az élő hit „*a szeretet által tevékeny*” (Gal 5,6). Krisztus tanítványának nemcsak őriznie kell a hitet és belőle kell élnie, hanem meg is kell *vallania*, bizonyossággal kell róla tanúságot tennie és terjesztenie kell: „*mindenkinek készen kell lennie arra, hogy megvallja Krisztust az emberek előtt, és Őt az Egyház történelméből soha nem hiányzó üldözések közepette kövesse a keresztúton*”. (II. Vatikáni Zsinat: *Dignitatis humanae* nyilatkozat, 14.) A hit szolgálata és a róla való *tanúskodás* szükségesek az üdvösséghez: „Aki

megvall *engem* az emberek előtt, *én is megvallom* majd mennyei Atyám előtt. De aki megtagad az emberek előtt, azt én is megtagadom mennyei Atyám előtt.” (Mt 10,32–33) (KEK 1814–1816) A hit tehát elválaszthatatlan a magát Fiában kinyilatkoztató Istentől és az Egyháztól.

Az istengyermekség

Az istengyermekség a katolikus katekizmus tanítása szerint nem a test szerinti létezés természetes velejárója, hanem a *megigazult* egyedi személy a részese. Az istengyermekség *kiváltság*, amelyet *Jézus Krisztus* szerzett meg nekünk, ami valójában nem más, mint részesedés az *ő istenfiúságában*. A gyermekké fogadást a *Szentlélek* valósítja meg szellemi és kegyelmi módon a *keresztségben* (Gal 3,27), s az *ő* segítségével nevezük Istent Atyának. Dogmatikailag az istengyermekség a *megszentelő kegyelem* legnagyobb hatása. A *megigazulásban* a hívő ember Isten *fogadott* gyermeke lesz, és jogot kap a mennyei örökségre. Szent Pál is világosan tanítja, hogy a *Lélek által* szólíthatjuk mi is Atyának az Istent: „Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét félelemben éljete, hanem a fogadott fiúság Lelkét nyertétek el, *általa kiáltjuk: Abba, Atya!*” (Róm 8,15) A fogadott gyermek egyúttal *örökös* is, s maga a *Szentlélek* az örökség foglalója (Róm 8,17). János írásaiban a nyelvi megkülönböztetés is megvan: Jézus a Fiú (*hüiosz*), mi pedig a gyermekek (*teknon*). Az istengyermekség a *hívő ember* állapotának igazi jellemzője. A kegyelmi átalakulást az mutatja, hogy „Istenből születtek”. Az istengyermekséget tehát nem a természet módján kapjuk, vagyis nem mindenki hordozza, aki biológiailag a világra született, hanem a Szentlélek kegyelmi hatására kapják a megkereszteltek. Az újjászületés vízből és Szentlélekből történik (Jn 3,5). Ha az istengyermekség automatikusan érvényes volna mindenkire, akkor szükségtelen lenne az Egyház missziója, szükségtelen volna a hit és a keresztség.

A szeretet

A szeretet a katolikus Egyház tanításában a háromszemélyű egy Isten legbenső lényege, mert „*az Isten szeretet.*” (1Jn 4,8). A szeretet a katekizmusban az az *isteni erény*, amellyel Istent önmagáért mindenek fölött szeretjük, felebarátunkat pedig úgy szeretjük, mint önmagunkat, Isten szeretetéért. Jézus a szeretetből új parancsot alkotott. Övéit „mindvégig” szeretve (Jn 13,1), kinyilvánítja az Atya szeretetét, amelyet *Ő* maga kap. *A tanítványok egymást szeretve Jézus szeretetét utánozzák, amelyet ők is kapnak.* Ezért mondja Jézus: „Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg *az én szeretetemben*” (Jn 15,9). Továbbá: „Ez az én parancsom, hogy szeressétek egymást, *ahogyan én szerettelek titeket*” (Jn 15,12). A szeretet a Lélek gyümölcse és a törvény teljessége. Az marad meg a szeretetben, aki megtartja Krisztus parancsait: „Maradjatok meg *az én szeretetemben. Ha megtartjátok parancsaimat, megmaradtok az én szeretetemben.*” (Jn 15,9–10) Az Úr megköveteli tőlünk, hogy úgy szeressük *ellenségeinket* is, mint *Ő*, és hogy a legtávolabbinak is felebarátja legyünk; hogy a kicsinyekben és a szegényekben *Őt* magát szeressük. A szeretet erénye minden más fölülmúl, első az isteni erények között. (vö. 1Kor 13,13). A szeretettől áthatott erkölcsi élet gyakorlata a keresztény ember számára *Isten fiainak lelki szabadságát* adja. Már nem rabszolgaként áll Isten előtt, szolgai félelemben, nem is fizetséget kereső béresként, hanem mint fiú, aki válaszol annak szeretetére, aki „előbb szeretett minket” (1Jn 4,19) A szeretet erényével Istent mindenekfölött, a felebarátunkat pedig, mint önmagunkat, Isten szeretetéért szeretjük. Ez a „*tökéletesség köteléke*” (Kol 3,14) és minden erény formája. (KEK 1822–1828; 1844) A keresztény szeretet tehát nem pusztán érzelm, hanem Krisztus utánzása.

A béke

Az Újszövetségben a béke a *Messiás által hozott üdvösség* szavának egyik szinonimája, azért „a béke evangéliumáról” is beszélnek (Ef 6,15; ApCsel 10,36). A béke szerzője *Isten* (Róm 15,33; 1Tesz 5,23; Zsid 13,20), közvetítője *Jézus* (Róm 5,1; Kol 1,20; Ef 2,14), *őrzője egyedül a Jézussal való közösség* (Jn 16,33; Fil 4,7; 1Pt 5,13). A keresztény lélek a földi életben is megtapasztalhatja Krisztus békéjét, amely *nem* a világ békéje (Jn 13,33; Kol 3,15; Fil 4,7). A földön azonban minden béke – még a legnagyobb szentek esetében is – csak részesedés Isten békéjéből, s csak a mennyországban, a javak teljességének birtoklásában válik tökéletessé (2Pt 3,14). (Katolikus Lexikon) A béke tehát nem tárgyalás és konszenzus gyümölcse, hanem a Krisztus által szerzett élő istenkapcsolat nyugalma, amely a mennyben lesz teljessé.

Az igazságosság

Az emberi igazságosság a négy sarkalatos erény egyike. *Erkölcsei* erény, amely erőssé és állhatatossá teszi az *akaratot* abban, hogy megadja *Istennek és a felebarátnak* azt, amivel tartozik nekik: Arisztotelész meghatározása szerint „megadja mindenkinek azt, ami őt megilleti”. A mások iránti igazságosság alapja az Isten iránt való igazságosság, vagyis a vallásosság, mert az ember tartozik Teremtőjének az imádással és a tisztelettel, és ez mindenek előtt van. Az igazságosság ekképpen mindenféle emberi közösség létalapja, és elválaszthatatlan az igaz vallásosságtól.

A vallási relativizmus és indifferentizmus tévedése

A Hittani Kongregáció DOMINUS IESUS nyilatkozata Jézus Krisztus és az Egyház egyetlen és egyetemesen üdvözítő voltáról (2000. augusztus 6-án, II. János Pál pápa által biztos tudással és a maga apostoli tekintélyével megerősítve) a következőket tanítja:

„...nyilvánvaló, hogy ellenkezne a katolikus hittel, ha az Egyházat pusztán úgy tekintenék, mint az üdvösség *egyik* útját a többi vallás mellett, melyek mintegy *kiegészítik* az Egyházat, sőt lényegében *egyenrangúak* vele, s *együtt* irányulnak Isten eszkatologikus országa felé.” (DI 21.)

„...az Egyház őszinte tisztelettel tekint a világ vallásaira, de *radikálisan kizárja* azt az *indifferens felfogást*, melyet „*vallási relativizmus*” hat át és arra a vélekedésre vezet, hogy „az egyik vallás annyit ér, mint a másik” (II. János Pál pápa: *Redemptoris missio* enciklika 36. p.)” (DI 22.)

„A dialógus föltételezte egyenrangúság (*paritas*) a felek *személyi méltóságára* vonatkozik, nem tanításuk *tartalmára*, még kevésbé az emberré lett Isten, Jézus Krisztus és a többi vallásalapító közötti *egyenlőségre*.” (DI 22.)

Fülep Dániel, teológus